

Predslov

Vyššie 500 rokov pred príchodom vierozvestcov Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu v roku 863 prišli zvestovať vieru starým Arménom svätý Gregor a Gruzíncom svätá Nino. Ich pôsobenie bolo úspešné a dosiahli, že vtedajší panovníci sa obrátili na kresťanskú vieru a následne dali pokrstiť v roku 314, respektíve v roku 334. Títo vierozvestcovia sa zaslúžili o to, že Arménsko a Gruzínsko, dve malé krajiny ležiace na rozhraní súperiacich veľmocí - Perzskej a Rímskej ríše, sa stali prvými krajinami na svete, v ktorých sa kresťanstvo stalo štátnym náboženstvom.

Gruzínsko a Arménsko predstavujú jedinečný kultúrny priestor. Dva nepočtetné národy žijúce dnes v samostatných štátoch pod majestátnymi končiarimi Kaukazu na území, kde sa stretávali staré civilizácie, ktoré oddávna súperili o vplyv a moc, ale prinášali aj mnohé významné výdobytky vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti – umenia, architektúry, myslenia, či spravovania spoločnosti. Predovšetkým Peržania, Gréci a Rimania vtlačali svoju pečať nespočetnej pestrosti menších autochtónnych etník rôzneho pôvodu. Mnohé zanikli, splynuli s dominantnými národmi, často pod nemilosrdným útlakom a násilím.

Predkovia dnešných Gruzíncov a Arménov boli súčasťou tohto priestoru od čias dlho predchádzajúcich zmenu letopočtov. Ich formovanie sa v moderné národy trvalo stáročia a bolo poznamenané všetkými atribútmi boja o prežitie. Azda aj to spôsobilo, že šíritelia kresťanstva u nich našli vnímavých poslucháčov a múdrych vládcov, ktorý pochopili úžasny civilizačný potenciál nového svetonázoru. Kresťanstvo sa od 4. storočia stalo podstatným znakom ich národnej identity, podnietilo vznik vlastného písma a rozvoj vlastnej literatúry.

Čeliť nájazdom a násiliu museli zaiste aj v ďalších storočiach, veď ich geopolitický priestor mal vždy strategickú polohu. Od 7. storočia to bol arabský islam, ktorý expandoval nie len do severnej Afriky, Perzie, Mezopotámie i Sýrie, ale ohrozoval takmer 500 rokov aj Arménsko a Gruzínsko. Pozoruhodné je, že jedine Gruzínci a Arméni odolali sústavnému tlaku a uchránili si svoju kresťanskú identitu, vieru, ktorá im bola v tom posilou.

Tieto dva malé národy vytvorili a tvoria kresťanský ostrovček v mori mohamedánskych krajín a v tejto situácii žijú dodnes. Svedčilo to vtedy a svedčí to aj dnes o ich nesmiernej duchovnej sile, o obdivuhodnom presvedčení, o schopnosti obetovať sa pre vieru, pravdu a spravodlivosť.

Pevnosť Narikala je symbolom, ktorý reprezentuje hlavné kultúrno-historické míľniky gruzínskej minulosti – preto sa toto meno stalo názvom našej knihy. Pevnosť postavili v 4. storočí Peržania, aby mali pod kontrolou úzke údolie rieky Mtkvari, kadiaľ sa po Hodvábnej ceste prepravoval tovar, na ktorý vyrubovali vysoké clo, ale aj preto, aby bránili šíreniu kresťanstva. Využívali ju aj Arabi na islamizáciu Gruzíncov. No neskôr sa práve pod Narikalou rozrástlo gruzínske hlavné mesto Tbilisi a pevnosť slúžila na obranu pred nepriateľmi kresťanstva. Tbilisi sa v ďalších storočiach rozvinulo na najväčšie mesto a kultúrno-politické centrum nielen východného a západného Gruzínska, ale aj celého kaukazského priestoru (Zakaukazska), a Narikala sa stala dominantou tejto metropoly.

Európa na hrdinské kresťanské národy Gruzíncov a Arménov pozabudla. V dnešných časoch môže byť ich lepšie poznanie azda poučné a inšpiratívne.